

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Qvaestio CL. De æbrietate, quę opponitur sobrietati.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

Ad hanc sequidem Martini obiectio non oportet respondere, tum quia litera clare dicit, secundum conditionem personarum; & non dicit absolute, quod potius vini impediat a perfecta sapientia. Unde hoc non est salutare doctrinam, quasi periclitantem ut arguens sonat, sed sua obiectio est manifesta diuisio contextus: tum quia etiam si author non subintelligat illa verba, secundum conditionem personarum &c. ex quo dixerat, quod hoc requiritur in aliquibus, satis se praesertinuerat ab uniuersaliter, & communiter. Prodest ergo acquisitioni sapientiae perfecte abstinencia a vino aliquibus, quibus scilicet abstinere a uino est bonum supererogationis, sicut est in iunioribus, & alia huiusmodi. Et per oppositum talibus non abstinere a uino nocet, sicut non ieiunare, quia impedit profectum ad perfectam sapientiam, qua beati pacifici, qui filij Dei vocabuntur.

Quandoque autem ex parte aliorum, qui ex hoc scandalizantur. Ad PRIMVM ergo dicendum, quod sapientia potest haberi dupliciter. Vno modo, secundum modum communem, prout sufficit ad salutem: & sic non requiritur ad sapientiam habendum, quod aliquis a uino omnino abstineat, sed quod abstineat ab immoderato usu uini. Alio modo, secundum quendam perfectionis gradum: & sic requiritur in aliquibus ad perfectam sapientiam percipiendam, quod omnino a uino abstineant, secundum conditiones quarundam personarum, & locorum.

Ad SECUNDVM dicendum, quod Apostolus non simpliciter dicit bonum esse abstinere a uino, sed in casu, in quo ex hoc aliqui scandalizantur. Ad TERTIUM dicendum, quod Christus retrahit nos a quibusdam, sicut omnino illicitis: a quibusdam uero sicut ab impedimentis perfectionis. Et hoc modo retrahit aliquos a uino propter studium perfectionis, sicut a diuitijs, & alijs huiusmodi.

ARTICVLVS IIII.

Utrum sobrietas magis requiratur in maioribus personis.

AD QVARTVM sic proceditur. Vt quod sobrietas magis requiratur in maioribus personis. Senectus enim excellentiam quamdam homini praestat, unde & senibus honor & reuerentia debetur, secundum illud Leu. 19. Coram cano capite consurge, & honora personam senis: sed Apostolus specialiter senes dicit esse ad sobrietatem exhortandos, secundum illud ad Tit. 2. Senes, ut sobrii sint. ergo sobrietas maxime requiritur in excellentioribus personis.

¶ 2 Praet. Episcopus in Ecclesia excellentissimum gradum habet, cui per Apostolum indicitur sobrietas, secundum illud ad Timoth. 3. Oportet episcopum irreprehensibilem esse, uini uxoris uinum, sobrium, prudentem &c. ergo sobrietas maxime requiritur in personis excellentioribus.

¶ 3 Praet. Sobrietas importat abstinentiam a uino: sed uinum interdicitur regibus, quod tenent summum locum in humanis rebus. conceditur autem his qui sunt in statu desolationis, secundum illud Prouc. 31. Noli regibus dare uinum, & postea subdit, Date siceram merentibus; & uinum his qui amaro auro sunt, ergo sobrietas magis requiritur in excellentioribus personis.

A SED CONTRA est, quod Apostolus dicit j. ad Timor. 3. Mulieres similiter pudicas, sobrias &c. & ad Tit. 2. dicitur, iuuenes similiter hortare, ut sobrii sint.

RESPON. Dicendum, quod uirtus habet habitudinem ad duo. Vno quidem modo, ad contraria uicia quae excludit, & concupiscentias quas refrinat. Alio modo, ad finem, in quem perducit. sic ergo aliqua uirtus magis requiritur in aliquibus duplici ratione. Vno modo, quia in eis est maior proclitas ad concupiscentias, quas oportet per uirtutem refrinare: & ad uicia, quae per uirtutem tolluntur: & secundum hoc sobrietas maxime requiritur in iuuenibus, & mulieribus, quia in iuuenibus uiget concupiscentia delectabilis propter feruorem etatis: in mulieribus autem non est sufficiens robur mentis ad hoc, quod concupiscentijs resistant. Unde secundum Valerium Maximum, mulieres apud Romanos antiquitus non bibebant uinum. Alio uero modo, sobrietas magis requiritur in aliquibus, utpote magis necessaria ad propriam operationem ipsorum. Uinum autem immoderate sumptum precipue impedit usum rationis: & ideo senibus, in quibus ratio debet uigere ad aliorum eruditionem, & episcopis, seu quibuslibet Ecclesiae ministris, qui mente deuota debent spiritualibus officijs insistere, & regibus, qui per sapientiam debent populum subditum gubernare, specialiter sobrietas indicitur. Et per hoc patet responsio ad obiecta.

B oportet per uirtutem refrinare: & ad uicia, quae per uirtutem tolluntur: & secundum hoc sobrietas maxime requiritur in iuuenibus, & mulieribus, quia in iuuenibus uiget concupiscentia delectabilis propter feruorem etatis: in mulieribus autem non est sufficiens robur mentis ad hoc, quod concupiscentijs resistant. Unde secundum Valerium Maximum, mulieres apud Romanos antiquitus non bibebant uinum. Alio uero modo, sobrietas magis requiritur in aliquibus, utpote magis necessaria ad propriam operationem ipsorum. Uinum autem immoderate sumptum precipue impedit usum rationis: & ideo senibus, in quibus ratio debet uigere ad aliorum eruditionem, & episcopis, seu quibuslibet Ecclesiae ministris, qui mente deuota debent spiritualibus officijs insistere, & regibus, qui per sapientiam debent populum subditum gubernare, specialiter sobrietas indicitur. Et per hoc patet responsio ad obiecta.

C hoc patet responsio ad obiecta.

QVAESTIO CL.

De ebrietate, in quatuor articulis diuisa.

¶ 1 Primò, Utrum ebrietas sit peccatum mortale.

¶ 2 Secundò, Utrum sit peccatum mortale.

¶ 3 Tertiò, Utrum sit grauissimum peccatorum.

¶ 4 Quartò, Utrum excuset a peccato.

ARTICVLVS PRIMVS.

Utrum ebrietas sit peccatum.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur quod ebrietas non sit peccatum. Omne enim peccatum habet aliud peccatum sibi oppositum.

¶ 1 Primò, Utrum ebrietas sit peccatum mortale.

¶ 2 Secundò, Utrum sit peccatum mortale.

¶ 3 Tertiò, Utrum sit grauissimum peccatorum.

¶ 4 Quartò, Utrum excuset a peccato.

ARTICVLVS PRIMVS.

Utrum ebrietas sit peccatum.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur quod ebrietas non sit peccatum. Omne enim peccatum habet aliud peccatum sibi oppositum.

diuersis conditionibus, & statibus personarum secundum sibi propria: ita quod in iuuenibus, & mulieribus considerentur & propria operationes, & concupiscentiae, & similiter in alijs, senibus, regibus, & episcopis, tunc formaliter loquendo, iuuenibus, & mulieribus est necessaria sobrietas propter concupiscentias, & uicia. Nam his conclusis, nulla est operatio iuuenis ut sic, aut mulieris ut sic, quae exigit sobrietatem specialiter: quoniam nulla talis operatio exigit excellentiam purae mentis. In senibus autem, episcopis, & regibus, seculis concupiscentiis, quia propria eorum ut sic operationes exigunt mentis puritatem excellentem propter eorum officia, ut patet in littera, ideo ex hac parte egent sobrietate. Obiectio autem in oppositum procedit de operatione communi omnibus, scilicet, uti ratione. Sermo autem praesens est de operatione propria conditionum, & statuum.

Lib. 2. ca. 1. in tit. de usu uini mulieribus interdico.

Super Quaestio 150. Articulus primus.

IN articulo primo questionis centesima quinquagesimae circa significationem ebrietatis, nota conditiones primi significati, quia defectus rationis non absolute, sed ut causatus ex multo uino potato, significatur nomine ebrietatis primo modo, & quod sic non est nomen culpa, sed poena ex culpa, ubi appellatio uini intelligitur omne potabile inebriatum, ut ceruisia. Intelliguntur enim secundario sub principali, sicut etiam sunt adiuuenta ad splendendum principale. Et propterea debent abstinere aliquo die a uino, tenentur etiam abstinere a ceruisia. Sumitur enim loco uini. Et quomodo uinum causare potest aliquid, potatum, uel non

Mal. 2. 14. 27. 4. ad 1. & ad Tit. 1. ca. 6. & 3. Eth. lec. 11. fin.

potius patit. Delectatio autem trahens hominem ad bibendum...

hoc homo volens & sciens priuat se vsu rationis, quo secundum virtutem operatur, & peccata declinat...

Et quia hoc intendit author, ut patet ex supradictis, ideo patet quod responso auctor optime facit...

In responsione ad tertium iam tactum & promissum dubium occurrit, An ebrietas sciens non est delectatione potus...

Ad hoc dicitur, quod si medicina ars disponeret ebrietate esse necessarium ad euacuationem, seu curam...

In eodem secundo articulo q. 105. dubium circa principalem conclusionem occurrit, An scilicet ebrietas sit mortale peccatum...

A pliciter. Primo, ducendo ad inconueniens, scilicet, quod sciens, & volens dormire superflue ex delectatione...

Ad PRIMVM ergo dicendum, quod assiduitas facit, ebrietatem esse peccatum mortale, non propter solam iterationem actus...

B Ad 11. dicendum, quod plus sumere in cibo & potu, quam necesse sit, pertinet ad vitium gulae...

quare aliquem vsu corporali. Sed secundo modo constat, quod non est peccatum mortale ex suo genere...

C Ad hoc potest dici, nouam introducendo opinionem, immo potius antiquam renouando, quod ebrietas nisi sit assidua, non est peccatum mortale...

D Ad cuius euidentiā, quia tota difficultas consistit, An vna ebrietas inferat notabile nocuumtum, aduertendum est, quod vsus rationis est multo maius bonum...

E boni ex suo genere: nec ex imperfectione actus propter breue ipsi exculatur, sicut nec exculatur si tanto tempore quis uiolenter impediret...

Vertical marginal notes on the right side of the page.

Vertical marginal notes on the right side of the page.

Vertical marginal notes on the right side of the page.

Vertical marginal notes on the right side of the page.

¶ Super *Quaestiones centesimaequingagesime articulum quartum.*

Narticulo 4. eiusdem quaestio. 150. dubia multa occurrunt. Primum est, *peccata commissa ab ebrío sine sua culpa, totaliter excusata sunt.*

ARTICVLVS IIII.

Utrum ebrietas excuset a peccato.

AD QVARTVM sic proceditur. Videtur, quod ebrietas non excuset a peccato. Dicitur in Philofo. in 3. Ethic. * quod ebrietas merito tur duplices maledictiones. ergo ebrietas magis aggrauat peccatum, quam excuset.

¶ 2. Præterea. Non excusatur peccatū per peccatū, sed magis augetur: ebrietas autem est peccatum, ergo non excusatur a peccato.

¶ 3. Præterea. Philosoph. dicit in 6. Ethic. * quod sicut ratio hominis ligatur per ebrietatem, ita ligatur per concupiscentiam: sed concupiscentia non excusatur a peccato, ergo etiam neque ebrietas.

¶ Secundo dubiū est. An peccatum commissum ab ebrío ex sua culpa excusetur a toto, vel potius aggrauetur: & est ratio dubij, quia singula membra habent proprias opiniones. Martinus siquidem vbi supra, probare nititur, quod ebrietas culpabilis quantoque aggrauat peccatum sequens, probatq; hoc supponendo, quod actus exterior non habet ex se propriam bonitatem, vel malitiam, licet tantum ratione actus interioris, & hoc iustificato, ponit duos casus similes, vnum de ebrío cognoscere contigatam, quia non recolat esse iam nuptam. Alterum de Los, supponendo ebrietatem eius culpabilem, ipsum putasse se cognoscere tunc propriam vxorem. Ille namque commisit incestum, & ille adulterium ex ebrietate, cum tamen ex voluntate Lot reddere debitum, ille autem solum fornicari volebat. Ebrietas igitur auget quandoque peccatum. Et quamvis nullum sciam in secundo membro dubitare, sine intellecto, quia sicut constat ebrietas minus peccare in his malis, quæ tunc faciunt, quam si sobrius illamet faceret: & propterea procul dubio excusatur a toto: dubium tamen non parum est, an excusetur a toto: & est ratio dubij diuersitas opinionum, & rationū. Quibusdam enim probabilius videtur, quod excusetur a toto, & his ratio suffragatur, quia mentis inopes nō possunt peccare de nouo, quamuis peccauerint ponendo se in tali statu mentis: & confirmatur hoc, quia furiosus, & amens sine culpabiliter, sine non excusatur a toto. Alijs autem videtur oppositum, & de eorum numero videtur author in littera, dum dicit, Diminuitur sequens peccatum, & non dicit, Tollit sequens peccatum diminutio enim quantitatis magnitudinem auferit, non speciem substantialem, & his ratio quoque suffragatur: quia peccatum sequens est in seipso actus deformis, & est voluntarius in sua causa, quam potuit, & debuit iste vitare, ergo habet omnia requisi- ta ad hoc, quod sit formaliter peccatum in genere moris. Non subest igitur causa rationabilis, quare excusabilis sit quin committenti imputetur, licet minus, quam si sobrie committeret illud.

¶ Ad horum evidentiam distinguenda sunt hæc, quæ in præcedenti libro quaestiois 76. dicta sunt de peccatis ebriorum, & similibus, vt clara notitia casuum habeatur. Dicendum igitur mihi videtur, quod ebrietas excuset a peccato, licet præuidendo, vel non præuidendo illud. Reputatur autem præuiſum peccatum, non solum si sit præuiſum in sua specie, puta, quia nouit quis se ebrium proximis detrahere, aut in suo genere, puta, quia nouit quis se ebrium uitio lingue irretiri, quamuis modo detractionis, modo contra neta, modo blasphemiam, modo irrisione, modo impiloquio, sed etiam si sit præuiſum in communi, puta, quia scit se ebrium in aliquo peccare, licet nesciat in quo genere tunc peccabit. Reputatur rursus præuiſum, non solum si sit præcogitatum, sed si debuit esse præuiſum præcogitando, puta, quia experies est inclinationes suas pronas, quanto magis bibit, ad peccata: uel quia alias in alienatione mentis, vel prope, incidit in peccatum. Aestimatur autem non præuiſum peccatum ex ebrietate, quando nulla modo præuiſum est, præui-

Aderique rationabiliter non potuit humano more. Quando igitur peccatum sequens ebrietatem culpabilem est præuiſum, tunc peccatum illud non excusatur a specie sui peccati, sed red- dit ad naturam suæ speciei ratione voluntarij in ignorantia illa inclusi terminati ad præuiſum, licet excusetur a toto, quia non tantum peccat, quantum peccaret si to- brius illud commite- teret, quia aliquo modo inuoluntarium est peccatum istud, aliter non ex ebrietate causaret: & tunc sunt duo peccata, ebrietas, & illud peccatum in suis speciebus, & quo ad hoc vera est opinio dicentium, quod ebrietas culpabilis excusatur a toto, sed non a toto. Licet enim sine ratio- nis vſu, absolute loquendo, non possit quis de nouo pec- care, qui tamē prius habens rōnis vſum præuidet, quod si se prius rationis vſu, actum pecca- ti incurret, & culpabiliter prius se ra- tionis vſu, iam vult

SED CONTRA est, quod Lot excusatur ab incestu propter ebrietatem, ut August. * dicit contra Faustum.

RESPONDEO. Dicendum, quod in ebrietate duo attendun- tur, sicut dictum est, * scilicet defectus consequens, & actus præcedens. Ex parte autem de- fectus consequentis, in quo ligatur vſus rationis, ebrietas habet excusare a peccato, in- quantum causat inuoluntarium per ignorantiam. Sed ex parte actus præcedentis videtur esse distinguendum, quia si ex actu illo præcedente subsecuta est ebrietas sine peccato, tunc pecca- tum sequens totaliter excusa- tur a culpa, sicut forte accidit de Lot. Si autē actus præcedens fuit culpabilis, sic non totaliter ali-

Cum pro tunc, scilicet quando sine rationis vſu erit peccatum incurtere. Et si quaeratur, Quando iste committit illud se- quens peccatum, respondetur, quod committit illud, actu quidem interiori quando inebriatur, quoniam tunc vult ebrietatem, & sequens peccatum: actu uero exteriori, quando iam ebrius peccatum illud exercet, percutiendo, uel detrahendo. Et videtur quoque posse contingere in huiusmodi hominibus, quibus huiusmodi casus oportet esse præuisos, quod alienatio mentis ex furia, uino, universaliter infirmitate euitabili, uel quacunque simili causa (quæ secundum se esset uenialis) propter præuiſum actum futuri peccati mortalis, fiat mortalis, utpote cum voluntate non curante incursum peccati mortalis. Quando autem nulla timentis futurum casum subest ratio, puta, ebrius assuetus est dormire in sua pace &c. tunc si casu ebrius culpabiliter aliquid peccatum committeret, peccatum illud excusaretur a toto, hoc est, a specie: ita quod ebrietas, & ille actus non sunt duo peccata, sed ille actus est circumstantia quid hoc est effectus ebrietatis non intentus, nec præuisus, & nihil aut parum aggrauat ebrietatem, nihil per se, pro quanto non intentus, nec præuisus parum per accidens, pro quanto culpabiliter iste se posuit in statu causandi istum effectum, ut sic aliquid de uoluntario imputabili habeat. Et quia sic Lot incestum commisit, ideo culpandus est secundum Augu- stinum non quantum in cellus, sed quantum illa ebrietas meruit: & secundum hoc uera est opinio dicentium, quod excusatur a toto ebrj.

¶ Sed restat hic dubium, de homine inexperto primo se inebriante ex proposito, nihilque cogitante de periculo sequenti- um peccatorum, an sequens ex tali ebrietate peccatum excu- setur, ut non præuiſum, aut imputetur, ut præuiſum. Et ad hoc cum distinctione dicendum uidetur, quod peccata, quæ solent ab ebrjjs committi, quamuis non omnes ebrj illa committat, collocanda sunt sub genere præuiſorum: quoniam debuerunt præuideri ab illo, quis se inebriauit, ex quo multorum ebriorū actiones contingit esse tales. Sicut enim inter præuisa homici- dia computatur, si quis casu hominem in monte occidit, non præsciens an mors ille sit meabilis ab homine, an non, ex quo- dam aliqui sunt meabiles, aliqui non: sic inter præuisa peccata nume- randa sunt, quæ aliquis nesciens si in se hæc sequentur, quæ in multis ebrjjs sequuntur, ebrietati, & suæ dispositioni sibi igno- rante quo ad hoc se committit, cum possit utraque pars continge- re. Peccata autem, quæ magis in passione, quam in actione con- sistunt, quæ non ex ipsis ebrjjs, sed ab alijs captantibus tempus ebrietatis emergunt, uidentur computanda sub non præuisis, quoniam hæc subterfugiunt humanam diligentiam commu- niter, quales sunt incestus Lot. Hoc enim excogitabile quodam modo est ad cauendum: & propterea non uidetur cadere sub uoluntate ebrietatis, nisi sicut euentus, seu effectus in sua cau- sa possibilis.

¶ Et quoniam in hoc ultimo dubio tractatur proprie de ebrj, ut [Secunda Secundæ S. Thomæ. YY sic,

Lib. 22. c. 44. tom. 6.

Art. 5. huius quæst.

534.

mal. magis.

534. 535.

534. 535.

sic, peccatis in praecedentibus vero de tali, vel tali ebrio, ideo se-
cundum haec tam authoris, quam nostra in praecedenti libro dic-
ta de peccatis ebriorum, interpretanda relinquimus.

¶ His praebitis respondetur directè ad primum dubium, & di-
citur, quòd peccata sequentia ebrietatem vocantur illa solum,
quae causantur ex e-
brietate, inquantum
tollit rationis usum
& ideo si aliqua ex
parte remanet ratio-
nis usus liber, non
est sermo de illis
peccatis: similiter si
peccata sūt ex ebrie-
tate ob affectata pec-
cata. Huiusmodi in-
ebrietas aggravat pec-
culubio, sicut igno-
rantia affectata. Sed
haec non est causa,
quòd peccetur per
ignorantiam, immo
ipsa ignorantia est in-
strumentum ad pec-
candum liberius. In
peccatis autem, ad
quae ebrietas se habet
tantum concomitan-
ter, regulè igno-
rantiae concomitan-
tis servanda sunt,
quòd scilicet nec excu-
sat, nec accusat,
& propterea vide-
tur redire peccatum
in naturam suae spe-
ciei. Author autem
loquitur de peccatis
ex ebrietate cau-
satis, ita quòd ab il-
lo sobrius non ferret,
& dicit illa ex toto
excusari, si ebrietas
est inculpabilis.

¶ Ad obiecta autem
Martini in secundo
dubio pro aggrava-
tione peccatorum ex
ebrietate in illis duo-
bus casibus dicitur
duplitter. Primo in
neuro illorum casu-
rum ebrius esset
reus adulterij, aut
incestus, nisi forte
in primo, quia de-
bit praevidere casum.
Dicitur secun-
do, & melius, quòd
aliud est dicere, E-
brietas facit incur-
rere peccatum grauioris
ordinis: & aliud, quod
ebrietas aggravat pec-
catum. Primum enim
gratis conceditur,
quoniam ebrius incurrit,
& quandoque blasphemiam,
& quandoque homicidium.
Secundum autem negatur,
quoniam illud peccatum
cuiuscunque ordinis sit,
quòd ebrius ex ebrietate
committit, ita quòd
sobrius non committeret,
minus est, & ex ipsa
ebrietatis conditione
allenuatur. Nec huius
oppositum casus allati
probant, sed primum,
quòd scilicet ille adulteratur,
non adulteretur.

¶ Ad rationem pro opinione
omnino excusante peccata
omnia ebriorum, quia mentis
inopes nequeunt de nouo
peccare, Respondetur, quia
mentis inopes non possunt
totaliter de nouo peccare,
sed bene possunt ex antiqua
voluntate de nouo peccare
excundo in peccatum exterius.
Dicitur enim in litera, quod
sequens peccatum redditur
voluntarium ex voluntate
praecedentis actus. Ad
confirmationem de amentibus
& furiosis, dicitur quod
quia abso-
lute loquendo ista sunt in
genere involuntarium, seu
penarum & aegritudinum,
ideo simpliciter excusantur
a toto, licet diuersa forte sit
opinio, ratio tamen
conuincere videtur, quòd
idem sit de talium, & ebri-
orum voluntatis peccatis,
hoc adiecto moderamine,
quòd furiosi & amentes
possunt fieri voluntarie
venialiter, vel mortaliter.
Et si venialiter tantum
ferent, reliqua consequentia
non excederent gra-

Lib. 22. c. 44. tom. 6.

Et. Pol. in s. to. 5.

Eodem loco nunc dicto.

In corpo. ar.

D. 357. & 372 & 726.

uitatem venialem. Ebrietas autem culpabilis
nisi mortaliter peccando incurritur. Et
accidit ad haec Ariston. in 3. Ethicorum
dem causa ebriorum ignorantiam arguen-
bitus, & orbitates corporales voluntatis.

QVAESTIO CLI.

De Castitate, in quatuor articulos diuisa.

¶ ENDE considerandum est de castitate.

¶ Et primo, de ipsa uirtute castitatis.

¶ Secundo, De uirginitate, quae est pars castitatis.

¶ Tertio, De luxuria, quae est uirtuti oppositum.

¶ Circa primum quaeruntur quatuor.

¶ Primo, Vtrum castitas sit uirtus.

¶ Secundo, Vtrum sit uirtus generalis.

¶ Tertio, Vtrum sit uirtus diuisa ab abstinencia.

¶ Quarto, Quomodo se habeat ad pudicitiam.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum castitas sit uirtus.

¶ AD PRIMUM sic proceditur. Videtur, quòd castitas non sit uirtus. Loquimur enim de uirtute animae: sed castitas uidetur ad corpus pertinere: dicitur enim aliquis castus ex eo, quòd aliquantulum se habet ad usum quarundam corporis partium: ergo castitas non est uirtus.

¶ Prat. Virtus est habitus rationalis, ut dicitur in 2. Ethic. sed castitas non uidetur esse aliquid rationale, cum per uoluntatem auferri uideatur mulieribus.

¶ Ista non imputantur, ut peccata ebrietatis.

¶ Super Quaestione de ebrietate.

¶ Artic. 1. q. 1. in responsione ad 1. inquit, quòd quia uolentia non potest esse consentiens, sed corporis ratio potest esse ter oppressa, quando non consentit, ut patet in quibusdam corpore compellatur, ut patet in na. ut Lucia dixit. Sed si in corpore non perditur castitatis uirtus, ut patet in linguis loquentium in corpore, ut patet in re, ut licet dicitur fecisse, non habet tunc siquidem ad Sullanam uirtutem contagionem.

¶ In eodem articulo in responsione ad 2. inquit, quòd de castitate, dicitur, quod dicitur, & quòd est in uero sensu uirtutis, nec illuminato ad bonum operandum, nec illud uera, & sic Augustinus dicitur, quòd ad castitatem sequitur, quòd ad castitatem